

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра **Фінансового менеджменту та фондового ринку**

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 072 Фінанси,
банківська справа та страхування

освітньо-професійна програма Фінанси, фінансовий менеджмент
та страхування

на тему: «Управління фінансовою діяльністю малих підприємств»

Виконавець:

студентка факультету ФБС

Подорванова Валентина Валеріївна _____

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Лапіна Ірина Сергіївна _____

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Якщо нинішні форми економічного управління не працюють в сучасних українських реаліях або просто застаріли, існує велика потреба в розробці нових підходів для підвищення ефективності економічних процесів на малому підприємстві. Тому проблеми з раціональною організацією фінансів і підвищенням ефективності їх використання є гострими для компаній малого бізнесу, тому що рішення цих проблем є ключем до забезпечення безперервності виробничого процесу і однією зі складових прибуткового виробництва.

Актуальність також обумовлена тим, що в основі економіки багатьох розвинених країн лежить діяльність малих підприємств, створення яких є проявом економічної активності безпосередньо у населення. Саме фінансове управління має вирішальне значення для підвищення ефективності малого бізнесу, аналіз фінансових показників - це оперативний метод виявлення проблем компанії і основа для прийняття правильних управлінських рішень. Переважна більшість малих підприємств мають низьку економічну ефективність через високий рівень зносу основних засобів і обмеженості власних фінансових ресурсів на модернізацію і переоснащення. У фінансовій діяльності багатьох малих підприємств мало уваги приділяється плануванню і розробці стратегій фінансового управління з урахуванням існуючих тенденцій.

Питанням підвищення ефективності фінансової діяльності, аналізу фінансової діяльності малих підприємств присвячено наукові праці відомих зарубіжних та вітчизняних економістів, наприклад: Ван Хорн Дж. К. , А. Б. Мокрицька А.Б., Гавкалова Н.Л., Франчук Ю.О, Страшинська, Л. В., Боцьора Л. О., Мадрига Г.М. та ін.

Метою дослідження є розробка пропозицій щодо резервів підвищення ефективності фінансової діяльності малого підприємства на основі дослідження теоретичних та практичних засад управління фінансовою діяльністю малого підприємства.

Завдання дослідження:

- визначити сутність та принципи фінансової діяльності малого підприємства;
- вивчити цілі і завдання управління фінансовою діяльністю малих підприємств;
- з'ясувати основні методи оцінки фінансової діяльності малих підприємств;
- розглянути тенденції розвитку малого підприємництва в Україні;
- провести аналіз фінансового стану та фінансових результатів підприємства малого бізнесу ТОВ «Елефант»;
- оцінити ефективність фінансової діяльності ТОВ «Елефант»;

- визначити основні проблеми, пов'язані з управлінням фінансами малого бізнесу;
- сформулювати пропозиції для забезпечення ефективності та результативності діяльності підприємства з урахуванням даних, отриманих в результаті аналізу.

Об'єкт дослідження є економічні процеси, що виникають при управлінні фінансовою діяльністю підприємств малого бізнесу.

Предмет дослідження є теоретичні та практичні підходи, що відображають особливості ефективного управління фінансовою діяльністю малого підприємства.

Методи дослідження. Кваліфікаційна робота орієнтована на дослідження проблеми раціонального формування і використання фінансових ресурсів і ефективного фінансового управління підприємством малого бізнесу, надання рекомендацій щодо вдосконалення методів і підходів для визначення найбільш вигідного і найменш ризикованої розподілу ресурсів.

У процесі дослідження застосовувалися такі загальні та конкретні наукові методи дослідження: структурно-логічний аналіз (при побудові структури роботи); аналіз, синтез, системна оцінка (при з'ясуванні понять); індукція; метод угруповань; метод економічного аналізу (при оцінці динаміки та структури основних показників діяльності підприємства); метод графічного аналізу (для кращого сприйняття основних показників діяльності підприємства); конкретизація тощо.

Інформаційна база дослідження складається з законодавчонормативної бази (Господарський Кодекс України, Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», Закон України «Про затвердження Положення (стандарт) бухгалтерського обліку», «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» та ін.), даних Державної служби статистики України, наукових праць зарубіжних та вітчизняних економістів, а також балансового звіту та звіту про фінансові результати ТОВ «Елефант».

Структурно робота складається з змісту, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок. Робота містить 15 рисунків та 16 таблиць. Список використаних джерел налічує 53 найменування.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи бакалавра опубліковано 1 статтю: Фінансування малого та середнього бізнесу в умовах коронакризи в науковому збірнику ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2020.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «*Теоретичні основи управління фінансовою діяльністю малих підприємств*» розглянуті теоретичні основи управління фінансовою діяльністю малих підприємств та тенденції розвитку малого підприємництва в Україні.

У другому розділі *«Аналіз фінансової діяльності підприємства ТОВ «Елефант»* проаналізовано фінансову діяльність ТОВ «Елефант»; проведена оцінка ефективності фінансової діяльності ТОВ «Елефант» та проаналізовано фінансовий стан підприємства.

У третьому розділі *«Шляхи удосконалення фінансової діяльності ТОВ «Елефант»* запропоновано шляхи удосконалення фінансової діяльності ТОВ «Елефант» та визначені резерви підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Тому на підставі викладеного вище можна зробити наступні висновки:

Малий бізнес є економічно визначеним сектором ринкової економіки, рівень його розвитку і стан конкурентоспроможності є важливими показниками соціально-економічної і політичної стабільності, здатності компанії протистояти внутрішнім і зовнішнім потрясінням.

Фінансова підтримка малого бізнесу досягається за рахунок мобілізації фінансових ресурсів. Процес створення фінансових ресурсів має характерні особливості в зв'язку з тим, що суб'єктами малого бізнесу є фізичні особи-підприємці та малі підприємства. Обсяг, мета, форми та види виробничо-фінансової діяльності компанії істотно впливають на вибір джерел фінансування і їх структуру.

Можливість ефективно управляти фінансовим станом компанії залежить не тільки від мети її реалізації, а й від доцільності використання методу її оцінки, адаптації до поточного етапу і цілям розвитку, а також вимог для малих підприємств, що висуває податкове середовище.

Перелік заходів щодо поліпшення фінансового становища є індивідуальним для кожної компанії і залежить від області, в якій вона працює, товарних груп, ринкових умов, регіональної інфраструктури, системи управління підприємством, структури виробничих і адміністративних витрат, технічних і технологічних елементів і інших чинників.

Аналіз тенденцій розвитку малого підприємництва в Україні показав, що суб'єкти малого бізнесу за багатьма показниками займають домінуючу позицію в економіці України та мають тенденцію до покращення стану в останні роки.

Також ми визначили, що незважаючи на позитивну динаміку розвитку малого бізнесу в Україні, що спостерігається в останні роки, його потенціал наразі використовується не в повній мірі, зокрема у частині підвищення рівня зайнятості населення, забезпечення процесу структурної модернізації, впровадження інновацій, насичення внутрішнього ринку товарами і послугами та ін. Основними перешкодами для суб'єктів малого підприємництва в Україні залишаються нестабільна політична та економічна ситуація, а також негативні наслідки пандемії коронавірусу.

В даній роботі ми дослідили аналіз фінансового стану та фінансових результатів ТОВ «Елефант» та з'ясували, що ТОВ «Елефант» скорочує обсяги

діяльності протягом останнього року. При цьому, оцінка ліквідності балансу показала, що баланс ТОВ «Елефант» є неліквідним. Також було встановлено, що ТОВ «Елефант» не можна вважати платоспроможним тому, що воно залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «Елефант» показує, що підприємство фінансово не стійке, всі показники мають недостатні значення, однак в динаміці вони мають позитивну тенденцію. Слід відмітити тенденцію, що за останні три роки зросла ефективність використання оборотних коштів ТОВ «Елефант». Основним фактором, який призвів до зниження показника є скорочення виручки від реалізації. Також спостерігається зниження рівня фондівіддачі основних засобів ТОВ «Елефант». Всі показники рентабельності ТОВ «Елефант» позитивні, однак на кінець досліджуваного періоду господарська діяльність підприємства збиткова. В динаміці підвищується ймовірність банкрутства ТОВ «Елефант». Проблема фінансової підтримки розвитку малого бізнесу може бути вирішена шляхом створення сприятливих умов для самофінансування бізнесу та розробки механізму часткового повернення процентних ставок з місцевих бюджетів за кредитами, наданими малим підприємствам для інвестування. Для розвитку малого підприємництва необхідне створення регіональних баз інвестиційних пропозицій малих підприємств і стимулювання регіональних конкурсів (тендерів) на закупівлю товарів і послуг малими підприємствами з державного та місцевого бюджетів, а також участь підприємців у виконанні регіональних замовлень.

Малі підприємства підтримуються приблизно однаковим набором заходів, але їх конкретний перелік залежить від країни. У деяких країнах цей механізм використовується для надання субсидій підприємствам. У набір зазвичай входять гарантії і пільгові умови за кредитами, тимчасовий мораторій на банкрутство, відстрочка і скорочення податкових платежів, скасування штрафів і пенею за прострочення платежу.

Мале підприємництво і його формальна організаційна структура - важливий сегмент економічної системи, який в значній мірі знецінюється і компенсує прогалини і відмінності в своєму розвитку. При цьому в багатьох країнах цей сегмент займає велику частку, часто визначаючи не тільки рівень зайнятості, а й ефективність використання ресурсів, їх мобільність. Малі підприємства більш схильні до венчурного капіталу, який часто є рушійною силою не тільки економіки, а й науково-технічного процесу. Проблема фінансової підтримки розвитку малого бізнесу може бути вирішена шляхом створення сприятливих умов для самофінансування бізнесу та розробки механізму часткового повернення процентних ставок з місцевих бюджетів за кредитами, наданими малим підприємствам для інвестування.

В роботі була проведена оцінка резервів підвищення ефективності фінансової діяльності ТОВ «Елефант». Виявлено, що існує ряд резервів збільшення прибутку та рентабельності ТОВ «Елефант», щоб зробити фінансову діяльність підприємства більш ефективною. Також, одним із можливих резервів покращення фінансово-економічної діяльності підприємства «Елефант» є збільшення вхідних та зменшення вихідних

грошових потоків. Ще одним потужним резервом підвищення ефективності фінансової діяльності ТОВ «Елефант» є оптимізація обсягів дебіторської заборгованості та її рефінансування (скорочення величини дебіторської заборгованості дозволить ТОВ «Елефант» збільшити грошову складову оборотних коштів та прискорить їх оборотність).

Реструктуризацію дебіторської заборгованості ТОВ «Елефант» необхідно застосовувати до таких її видів як дебіторська заборгованість за товари, роботи і послуги та інша поточна дебіторська заборгованість. Оптимізація процесів управління дебіторською заборгованістю в ТОВ «Елефант» повинна бути направлена на розробку таких моделей управління, які б дозволили здійснювати прогноз надходження грошових коштів від контрагентів, погашати в установлені строки власні зобов'язання компанії і вести реальний облік витрат або вигод від запроваджених керівництвом рішень з надання кредитів контрагентами. Також процес покращення ефективності фінансової діяльності ТОВ «Елефант» повинен передбачати її постійне прогнозування та моніторинг.

Для розвитку малого підприємництва необхідне створення регіональних баз інвестиційних пропозицій малих підприємств і стимулювання регіональних конкурсів (тендерів) на закупівлю товарів і послуг малими підприємствами з державного та місцевого бюджетів, а також участь підприємців у виконанні регіональних замовлень .

Малі підприємства підтримуються приблизно однаковим набором заходів, але їх конкретний перелік залежить від країни. У деяких країнах цей механізм використовується для надання субсидій підприємствам. У набір зазвичай входять гарантії і пільгові умови за кредитами, тимчасовий мораторій на банкрутство, відстрочка і скорочення податкових платежів, скасування штрафів і пенею за прострочення платежу.